

Alternative midler

– viden på tværs af grænser

I et nordisk netværk deler gartnerierhvervets konsulenter og forskere viden om alternative midler, der er blevet mere nødvendige at få kendskab til i takt med, at kemiske midler udfases.

✍ Annemarie Bisgaard og Lotte Bjarke

Selv om flere og flere aktivstoffer og dermed plantebeskyttelsesmidler forsvinder fra markedet, skal gartnerikulturer fortsat beskyttes mod skadedyr, svampe og ukrudt, hvis man vil have en konkurrencedygtig produktion. Alternative midler som f.eks. basisstoffer og lavrisikomidler bliver derfor mere og mere interessante, men det er en meget forskelligartet gruppe af midler og ofte med en lavere effekt end traditionelle pesticider. Desuden ligger der ikke en nøje opskrift på, hvordan de skal bruges for at få optimal virkning.

For at opnå større viden om de anderledes, alternative midler er et nordisk samarbejde søsat med støtte fra Interreg ØKS, så man i et netværk kan dele viden om de nye midler og dermed bedre kan bistå erhvervene i de enkelte lande. Projektet kører i perioden 2023-2025.

Fælles problematik

Midt i september mødtes 60 konsulenter og forskere fra Sverige, Norge og Danmark til et fælles todages møde hos HortiAdvice i Odense. Med en række faglige oplæg suppleret med besøg i gartnerier både på friland og i væksthus blev der udvekslet masser af viden. Det blev synligt, at der er udfordringer med både at udføre forsøg med alternative midler og ikke mindst med rådgivning i praktisk anvendelse af midlerne.

Julie Schou Christiansen, HortiAdvice, der leder projektet med samarbejdet om alternative plantebeskyttelsesmidler i de tre lande, præsenterede kort projektet Alternativ plantebeskyttelse i specialafgrøder. - Projektet er opdelt i fire arbejdsplaner bl.a. en arbejdsplan med kortlægning af relevante basisstoffer og lavrisikomidler, en arbejdsplan med forsøg med udvalgte skadegørere og en arbejdsplan med kompetenceudvikling og implementering. Vi sidder med en fælles problematik i de tre lande, og ved at dele viden opnår

vi en synergieffekt, sagde Julie Schou Christiansen og understregede, at de alternative midler på sigt kan være med til at udvikle gartnerierhvervet i en bæredygtig retning.

Der mangler fortsat viden

En lang række demonstrationer og afprøvninger af alternative midler i praksis er sat i søen i projektet, hvor de er fordelt og koordineret mellem landene, så dobbeltarbejde undgås.

Udfordringen for konsulenter og forsøgsfolk er, at de traditionelle forsøgsdesigns er udarbejdet til traditionelle, altså kemiske plantebeskyttelsesmidler. De har en helt anderledes effekt end de alternative midler, der desværre ikke har de samme totalløsninger at byde på. Derfor er kombinationer af behandlinger og blandinger af midler også på dagsordenen, ligesom der eksperimenteres med sprøjteteknik. Ideen bag forsøgsrækkerne er samtidig at scanne mulighederne for udvalgte skade-

60 fagkonsulenter og forsøgsfolk fra Norge, Sverige og Danmark mødtes i september hos HortiAdvice i Odense som et led i Interreg ØKS projektet Alternativ plantebeskyttelse i specialafgrøder for at udveksle viden og erfaringer.

Interreg Medfinansieret af Den Europæiske Union
Øresund-Kattegat-Skagerrak

Svenske, norske og danske grøntsagskonsulenter udveksler erfaring om bekæmpelse af skadedyr i en dansk, økologisk spidskålmark i forbindelse med et fælles møde om alternative bekæmpelsesmidler.

Christian Drejer, Torup Bakkegård, fortalte de nordiske besøgende om dyrkning og afsætning af frilandsgrøntsager fra ca. 1.500 ha.

gørere som f.eks. meldug og bladlus, der giver problemer i mange forskellige kulturer ud fra den antagelse, at virker midlet mod den ene slags meldug eller den ene art bladlus, virker det måske også mod en anden. Det kan indsnævre antallet af afprøvninger i første runde, hvor der er så rigeligt at gå i gang med.

Til gengæld står det også klart, at det i praksis vil være nødvendigt at etablere viden og erfaring fra kultur til kultur og skadegørere for skadegørere, ja måske også fra gartneri til gartneri, for at få maksimalt udbytte af de alternative midler.

To dages udveksling af viden og erfaringer mellem nordiske konsulenter og forskere gav gode muligheder for at dele viden, men det blev også konstateret, at der fortsat er meget at arbejde med for projektets arbejdsgruppe. Der er brug for flere forsøg og meget mere viden om de alternative plantebeskyttelsesmidler, så erhvervet kan få de bedste råd om, hvordan kulturerne kan beskyttes bedst muligt. ■

Partnere i projekter

Syv norske, svenske og danske partnere er med i projektet om alternative plantebeskyttelsesmidler.

- Nibio
- Dansk Gartneri
- Lantbrukarnas Riksförbund
- Aarhus Universitet
- HortiAdvice
- Jordbruksverket
- NLR

Frilandsgrøntsager

Et af gartneribesøgene gik til Torup Bakkegård og Orelund ved Assens, hvor der blev set på marker med grøntsager samt en rundvisning i pakkeri og lagerhaller. Torup Bakkegård og Orelund har så småt taget hul på at anvende alternative plantebeskyttelsesmidler i bl.a. løg, men har endnu ikke den store erfaring.

- Vi dyrker ca. 1.500 ha grøntsager, heraf 430 ha økologiske. Hovedkulturen er kål, hvor spidskål er den største med ca. 250 ha og et samlet areal med blomkål, broccoli og hvidkål på tilsammen godt 250 ha. Såløg og grønne ærter er også begge store kulturer, hver især med godt 250 ha. Hertil kommer sukkermajs, asparges, jordbær, knoldselleri og salat, fortalte driftsleder Christian Drejer, der primært har ansvar for kål og for selve markdriften.

- En af vores store udfordringer er at finde frisk jord med mulighed for vanding til langtidspagtning. Derfor ligger jordene meget spredte, og mange ligger helt op til 40 km fra lager og pakkeri, så der er meget arbejde med kommunikation, koordinering og logistik, fordi vi har meget kørsel med produkter på vejene, sagde Christian Drejer til de skandinaviske konsulenter.

En ny måde at tænke gartneri

Prydplantegruppen i Interreg ØKS projektet var på et spændende gartneribesøg hos PKM A/S i Søhus, hvor gartneriets stadige arbejde for at fremme bæredygtigheden i produktionen gav anledning til mange spørgsmål fra de skandinaviske konsulenter. Biologisk bekæmpelse, bladgødning, biostimulanter, LED-lys og reduceret sphagnumindhold i vækstmedierne er nogle af de tiltag, der viser vejen i en tid, hvor det er nødvendigt at tænke gartneri og produktion på en ny måde.

Før besøget gav konsulent Anne Krogh Larsen, HortiAdvice, de norske og svenske kolleger en hurtig orientering om de politiske og miljømæssige udfordringer, der ligger til grund for den nødvendighed. Der blev rullet en del med øjnene og understødt mangt et protesterende jamen, til historien om en tolkning af definitionen af åbne henholdsvis lukkede væksthuse, der ikke er kendt mangan til andre steder. Det har betydet, at de fleste gartnerier, der da

sagen begyndte at rulle, ville registreres som lukkede væksthuse, i dag går efter at indrette sig på kravene til åbne væksthuse. Men heller ikke det er nemt, fortalte Anne Krogh Larsen, idet det ikke alene handler om, hvilke midler, der er godkendt til det ene eller det andet. Der er også forskelle i doseringer, antal behandlinger med videre, der gør det vanskeligt for gartnerierne at navigere. Dertil kommer truslen om krav om nedsivningstilladelse. Hun understregede, at alle arbejder stenhårdt for at minimere anvendelsen af kemiske hjælpemidler i gartnerierne, men at det lige nu har karakter af en kamp for overlevelse. ■

Der blev stillet mange spørgsmål til brugen af biologisk bekæmpelse og erfaringer med fangplader i forskellige farver i Rhipsalidopsis og Campanula, da prydplantegruppen i Interreg ØKS projektet besøgte væksthusegartneriet PKM A/S i Søhus.

